

Guía Docente				
Datos Identificativos			2016/17	
Asignatura (*)	Farmacoloxía		Código	661G01011
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Segundo	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Martín Herranz, Isabel	Correo electrónico	isabel.martin.herranz@sergas.es	
Profesorado	Martín Herranz, Isabel	Correo electrónico	isabel.martin.herranz@sergas.es	
Web				
Descrición xeral	O proposito desta materia é adquirir os coñecementos necesarios para integrar eficientemente, nos coidados de enfermía, a aplicación da terapéutica medicamentosa, especialmente no referente aos aspectos da administración do medicamento e monitorización do resultado no paciente : eficacia e seguridade .			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A4	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermía.
A5	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
A6	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

C9	CB1.- Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parta da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda dun campo de estudo.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Descibir os aspectos básicos sobre a regulación e rexistro dous medicamentos en España	A4	B1	C1
	A5	B2	C3
	A6	B3	C4
		B4	C5
		B5	C6
		B6	C7
		B8	C8
		B9	C9
		B12	C10
		B13	
		B16	
		B20	
		B21	
Explicar os principios da farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos e súa aplicación no proceso de utilización, especialmente no relativo a eficacia e seguridade uini	A4	B1	C1
	A5	B2	C3
	A6	B3	C4
		B4	C5
		B5	C6
		B6	C7
		B8	C8
		B9	C9
		B12	C10
		B13	
		B16	
		B20	
		B21	
Identificar e coñocer ás diferentes formas farmacéuticas dous medicamentos e a súa aplicación para a prevención, tratamento e curación das enfermidades	A4	B1	C1
	A5	B2	C3
	A6	B3	C4
		B4	C5
		B5	C6
		B6	C7
		B8	C8
		B9	C9
		B12	C10
		B13	
		B16	
		B20	
		B21	

Explicar os usos clínicos, accións e efectos adversos máis frecuentes, así como a forma correcta de administración dos medicamentos	A4	B1	C1
	A5	B2	C3
	A6	B3	C4
		B4	C5
		B5	C6
		B6	C7
		B8	C8
		B9	C9
		B12	C10
		B13	
		B16	
		B20	
		B21	

Contidos	
Temas	Subtemas

PRINCIPIOS XERAIS DA FARMACOLOGIA CLINICA E DA UTILIZACION E ADMINISTRACION DE MEDICAMENTOS

GRUPOS TERAPEUTICOS DE MEDICAMENTOS

?Tema 1.1 .- Farmacoloxía : concepto e obxectivo.Fármaco. Medicamento. Outros conceptos .

?Tema 1.2 .- A forma de dosificación o forma galénica: Concepto . Características esenciais das formas de dosificación de administración oral

?Tema 1.3 .- Características esenciais das formas de dosificación de administración parenteral.

?Tema 1.4 .- Outras formas de dosificación: rectal, tópicas, oftálmicas

?Tema 1.5 .- Condicións de conservación dos medicamentos. Concepto de caducidade .

?Tema 2.1.- Regulación e rexistro dos medicamentos en España . Prestación farmacéutica . Medicamento xenérico , medicamento orfo.

?Tema 3.1.- Prescrición de medicamentos : unidades de dosificación. Interpretación. Cálculos máis frecuentes.

?Tema 4.1 .- Administración dos medicamentos. Clasificación das vías de administración. Características principais.

?Tema 4.2 .- Farmacocinética : Absorción e distribución dos medicamentos no organismo. Factores influentes.

?Tema 4.3 .- Farmacocinética : Metabolización e excreción dos medicamentos. Principais vías de excreción. Vida media biolóxica.

?Tema 4.4.- Efectos terapéuticos. Efectos secundarios. Toxicidade dos medicamentos. Farmacovixilancia. Resposta a medicamentos. Idiosincrasia, taquifilaxia. Tolerancia.

?Tema 4.5 ? Interaccións Farmacolóxicas : tipos . Exemplos prácticos

?Tema 5.1.- Antibióticos. Concepto. Clasificación.

?Tema 5.2.-Antibióticos betalactámicos: penicilinas, céfalosporinas,carbapenémicos.

?Tema 5.3.-Aminoglucósidos. Glicopéptidos, Macrólidos. Quinolonas

?Tema 5.4.-Antifúnxicos e Antivirais : Terapéutica do VIH.

?Tema 6.1.-Terapéutica do cancro. Bases farmacolóxicas. Clasificación dos antineoplásicos. Novos antineoplásicos .

?Tema 6.2.- Principais medicamentos para o tratamento do cancro e terapia de soporte: antieméticos, factores estimulantes de colonias. Mucosite .

?Tema 7.1.- Medicamentos que actúan en a regulación da histamina : antialérgicos .

?Tema 7.2.- Medicamentos antiinflamatorios non esteroides (AINEs) : clasificación,

acciones, usos clínicos e efectos adversos.

?Tema 8.1 .-Medicamentos analxésicos. Clasificación. Analxésicos menores e opioides.

?Tema 8.2.-Ansiolíticos e hipnóticos: benzodicepinas

?Tema 8.3.-Neurolepticos. Antidepresivos. Medicamentos utilizados nas crises convulsivas.

?Tema 9.1 .-Farmacología adrenergica: clasificación, acción e usos clínicos

?Tema 9.2.- Medicamentos beta-bloqueantes e medicamentos colinérgicos: clasificación, acción e usos clínicos.

?Tema 10.1 .-Medicamentos cardiovasculares : Inotrópicos, Hipolipemiantes e vasodilatadores coronarios .

?Tema 10.2 .-Hipotensores : Medicamentos sobre o sistema renina-angiotensina e diuréticos .

?Tema 10.3.- Medicamentos que actúan sobre a coagulación. Anticoagulantes. Antiagregantes plaquetarios.

?Tema 10.4.- Medicamentos que actúan sobre o aparato dixestivo: antiácidos, antiulcerosos, laxantes.

?Tema 10.5.-Medicamentos que actúan sobre o aparato respiratorio : mucolíticos. Antitusíxenos, broncodilatadores.

Tema 11.1.- Insulina e outros medicamentos

Tema 11.1.- Corticoides

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B16	10	20	30
Presentación oral	B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B20 B21 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10	2	10	12
Sesión maxistral	A4 A5 A6 B2 B3 B4 B5 B8 B9 B13 B20 C4 C7	17	17	34
Proba mixta	A4 A5 A6 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C6	4	28	32
Estudo de casos	A6 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	10	15	25
Solución de problemas	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21 C1 C3 C4	3	9	12
Atención personalizada		5	0	5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Actividade na que os estudantes de forma autonoma profundizan ou relacionan coñecementos expostos polo profesor
Presentación oral	Actividade na que os estudantes expoñen verbalmente o contido/resultados dos traballos tutelados. Podense tamén utilizar medios informáticos para as presentacións.
Sesión maxistral	Actividade na que o profesor expón de maneira oral e con medios audiovisuais contidos teóricos do programa e a orientación bibliográfica dos mesmos.
Proba mixta	Proba escrita con pregunta curta e tipo test para avaliar, fundamentalmente, a aprendizaxe dos contidos teóricos
Estudo de casos	Estudio de casos (habitualmente en grupo) utilizando as modalidades que se especifican: - Resolución de problemas
Solución de problemas	Análise e resolución de problemas prácticos sobre a materia teórica impartida, habitualmente se require un cálculo matemático para a busca do resultado. Esta actividade realízase en grupos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	En xeral consiste na atención personalizada desenvolvida polo profesor , individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Presentación oral	No caso dos traballos tutelados e na presentación oral , a atención personalizada ten como finalidade orientar os estudantes na realización dos traballos e a forma de facer e preparar a presentación oral .
Proba mixta	No estudo de casos, o estudante poderá solitar a profesor a orientación de como encaminar a resolución do caso e a bibliografía mais axeitada para o mesmo.
Estudo de casos	A solución de problemas pode requirir tamén atención personalizada en caso de dúbidas sobre a metodoloxía a empregar polo alumno para resolver a problema.
Solución de problemas	No caso da proba mixta ,ten como obxectivo atender as consultas do alumno relacionadas co estudo dos temas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B16	A avaliación dos traballos farase tendo en conta os seguintes apartados : descrición e síntese da información dos contidos ou temas relativos ós traballos. Os contidos axutaranse a temática do traballo. Utilización do léxico específico. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5	10
Proba mixta	A4 A5 A6 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C6	A proba constará de preguntas curtas e de tipo test, relacionadas con contidos teóricos , lecturas, estudo de casos e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	80
Solución de problemas	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21 C1 C3 C4	Consistirá na resolución acertada de problemas sobre a materia impartida sobre cálculos para a dosificación de medicamentos.	10

Observacións avaliación
Poderanse realizar dous avaliacións parciais coa mesma metodoloxía descrita (traballos tutelados, proba mixta e solución de problemas). De realizarse, concertarase a data segundo o desenvolvemento do programa .
Contemplanse flexibilidade nas metodoloxías para o alumnado con matrícula parcial .
Avaliación 2ª oportunidade e oportunidade adiantada realizarase mediante a realización da proba mixta e solución de problema.

Fontes de información

Bibliografía básica	- (). . Farmacología . HP Rang & Dale. 6 ed. Editorial Elsevier España 2008. Farmacología y practica de Enfermería . Pacheco del Cerro E. 1ed. Editorial Masson 2006. FARMACOLOGÍA BÁSICA y CLÍNICA . Velázquez (Lorenzo - Moreno - Leza - Lizasoain - Moro - Portolés) .2009 .Ed. 18 Farmacología Humana . Jesus Florez. 5 ed. Editorial Masson 2008. . Pharmacology Drug Therapy and Nursing considerations. Rogar T. Malseed. Las Bases farmacológicas de la Terapéutica. Goodman y Gilman. 10 ed. Ed. McGraw-Hill 7. Farmacología Clínica para enfermería. JM Mosquera; P.Galdos. Editorial Mc Graw Hill 8. Interamericana Basica y Clínica . Bertran G. 10 ed. Editorial El Manual Moderno Mexico 2007 . 9. Avery's Drug Treatment . 4 th Addis 1997. 10. Guía de Farmacología y Terapéutica. Rodriguez-Carranz . Editorial McGraw-Hill Interamericana. Madrid 2007 . 11. Farmacología para enfermeras. Rodriguez, C. Editorial McGraw-Hill / Interamericana de España, S.A. 12. Farmacología práctica para las diplomaturas en ciencias de la salud.María Luisa Santana Falcon, J. S. Serrano Molina, José Ignacio de Ahumada Vázquez.Editorial Díaz de Santos, S.A. 1 ed 2002. 13. Administración de medicamentos y cálculo de dosis.Zabalegui, A. / Tuneu, L. / Molina, J.V. / Mangués, I. Editorial Elsevier.1 ed. edición 2005 FARMACOLOGÍA Y PRESCRIPCIÓN ENFERMERA .Ed. Mad .ISBN: 9788467618938 .2009 .Ed. 1ª st1:*(behavior:url(#ieooui) } Farmacología .HP Rang & Dale. 6 ed6 ed. Editorial Elsevier España 2008. Farmacología y practica de Enfermería . Pacheco del Cerro E. 1ed. Editorial Masson 2006. FARMACOLOGÍA BÁSICA y CLÍNICA . Velázquez (Lorenzo - Moreno - Leza - Lizasoain - Moro - Portolés) .2009 .Ed. 18 Farmacología Humana . Jesus Florez. 5 ed. Editorial Masson 2008. . Pharmacology Drug Therapy and Nursing considerations. Rogar T. Malseed.Las Bases farmacológicas de la Terapéutica. Goodman y Gilman. 10 ed. Ed. McGraw-Hill 7. Farmacología Clínica para enfermería. JM Mosquera; P.Galdos. Editorial Mc Graw Hill 8. Interamericana Basica y Clínica . Bertran G. 10 ed. Editorial El Manual Moderno Mexico 2007 .9. Avery's Drug Treatment . 4 th Addis 1997. 10. Guía de Farmacología y Terapéutica. Rodriguez-Carranz . Editorial McGraw-Hill Interamericana. Madrid 2007 .11. Farmacología para enfermeras. Rodriguez, C. Editorial McGraw-Hill / Interamericana de España, S.A. 12. Farmacología práctica para las diplomaturas en ciencias de la salud.María Luisa Santana Falcon, J. S. Serrano Molina, José Ignacio de Ahumada Vázquez.Editorial Díaz de Santos, S.A. 1 ed 2002.13. Administración de medicamentos y cálculo de dosis.Zabalegui, A. / Tuneu, L. / Molina, J.V. / Mangués, I. Editorial Elsevier.1 ed. edición 2005FARMACOLOGÍA Y PRESCRIPCIÓN ENFERMERA .Ed. Mad .ISBN: 9788467618938 .2009 .Ed. 1ª
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/661G01001

Biología/661G01002

Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/661G01004

Fisiología/661G01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Situacións de risco para a saúde e Radiología/661G01013

Enfermería Clínica I/661G01034

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/661G01017

Enfermería Comunitaria II/661G01019

Enfermería Clínica II/661G01035

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías